

Warszawa, 10 grudnia 2024 r.

Działania Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie prewencji tortur

10 grudnia br. przypada 40. rocznica Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1984 r.

Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar, jeszcze jako Rzecznik Praw Obywatelskich, wielokrotnie podkreślał znaczenie ochrony praw człowieka, w tym zakazu tortur i niehumanitarnego traktowania.

Ministerstwo Sprawiedliwości podejmuje wieloaspektowe działania w celu prewencji tortur, obejmujące zmiany legislacyjne, edukację, wdrażanie międzynarodowych standardów oraz ochronę sygnalistów. Te inicjatywy mają na celu skuteczne przeciwdziałanie torturom i budowanie zaufania społecznego do wymiaru sprawiedliwości.

1. Penalizacja tortur

- Penalizacja tortur została uznana za istotny krok w realizacji zobowiązań wynikających z Konwencji ONZ w sprawie zakazu tortur z 1989 roku.
- Uznanie tortur za odrębne przestępstwo pozwoli na skuteczniejsze ściganie i karanie sprawców oraz budowanie społecznej świadomości braku akceptacji dla takich działań.
- Obecne przepisy, takie jak art. 246, 247 § 1 i 231 Kodeksu Karnego, są niewystarczające z uwagi na niskie kary i częste stosowanie wyroków w zawieszeniu.
- Ministerstwo Sprawiedliwości opublikowało opinię Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego na temat penalizacji tortur, która jest dostępna na stronie: [Opinie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl.](#)

2. Zasady Mendeza

- W 2021 roku opublikowano „Principles on Effective Interviewing for Investigations and Information Gathering” (Zasady Mendeza), opracowane pod auspicjami ONZ.

- Zasady Mendezu, opracowane przez prof. Juana E. Méndez, byłego specjalnego sprawozdawcę ONZ ds. tortur. Dokument stanowi uniwersalny protokół wytycznych dla etycznych i skutecznych metod przesłuchań, opartych na poszanowaniu praw człowieka, domniemaniu niewinności i dążeniu do prawdy.
- Zasady promują odrzucenie przymusu, presji i manipulacji, wskazując, że takie praktyki prowadzą do niewiarygodnych informacji, błędnych decyzji oraz pomyłek sądowych, co obniża zaufanie do wymiaru sprawiedliwości. Innowacyjny charakter Zasad podkreśla ich praktyczną wartość w zapobieganiu torturom i poprawie efektywności działań organów śledczych.
- Ministerstwo Sprawiedliwości, uznając Zasady za kluczowe dla polityki prewencji tortur, zleciło ich tłumaczenie na język polski, które zostanie upowszechnione w jednostkach podległych oraz opublikowane na stronie resortu.

3. Protokół Stambulski

- Protokół Stambulski to ONZ-owski podręcznik dokumentowania i badania tortur, zaktualizowany w 2022 roku po konsultacjach z ekspertami z całego świata.
- Polskie tłumaczenie zostało przekazane do sądów, służb więziennych, prokuratury oraz innych jednostek. Dokument opublikowano także na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości.
- Trwają uzgodnienia dotyczące wykorzystania standardów Protokołu w zakresie identyfikacji obrażeń u więźniów.

4. Ochrona sygnalistów

- Wprowadzono ustawę z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów, umożliwiającą zgłaszanie nieprawidłowości przez funkcjonariuszy służb mundurowych.
- Ustawa wspiera zapobieganie patologicznym zjawiskom, takim jak tortury, które zagrażają interesowi publicznemu i podważają zaufanie do państwa.